

«Γιατί δεν κοιμάσαι, μαμά;» του Μάκη Τσίτα (κριτική) – Κάνοντας το παιδί συμμετοχο στα προβλήματα της οικογένειας

Για το βιβλίο για παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας «Γιατί δεν κοιμάσαι, μαμά;» του Μάκη Τσίτα, σε εικονογράφηση Γιώτας Κοκκόση, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Μεταίχμιο.

Γράφει η Άντα Κατσίκη-Γκίβαλου

Δεν είναι η πρώτη φορά που ο **Μάκης Τσίτας** ασχολείται με πρόσωπα της οικογένειας στα εικονογραφημένα παιδικά του βιβλία που απευθύνονται κυρίως σε παιδιά προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας. Εδώ και δεκαπέντε χρόνια με το *Μη φεύγεις* (Ψυχογιός 2009) που έγραψε με τη Μπίλλι Ρόζεν ο Μάκης Τσίτας διαπραγματεύεται με τρυφερότητα και ευαισθησία τις σχέσεις γιαγιάδων-παππούδων και εγγονών. Η γιαγιά εμφανίστηκε και το 2021 ως *Η πιο καλή απ’ όλες τις γιαγιάδες* (Ψυχογιός), ενώ στη διάρκεια αυτής της δεκαπενταετίας (2009-2024) με χιούμορ, ανατρεπτικότητα, ρεαλισμό, τρυφερότητα και με διαφορετική κάθε φορά συνομιλία με την εικονογράφηση αφηγείται στα παιδιά και με τα παιδιά ιστορίες για αντισυμβατικούς γονείς (*Αχ, αυτοί οι γονείς* 2013, και νέα έκδοση 2024 Ψυχογιός) ή για την τρυφερή και συγκρουσιακή σχέση ανάμεσα στον μεγάλο και στον μικρό αδερφό: (*Ο μεγάλος μου αδερφός*, Ψυχογιός 2015). Φυσικά, δεν απουσιάζουν ο υπέροχος και μοναδικός για κάθε παιδί μπαμπάς και παππούς: *Ο δικός μου μπαμπάς* (Πατάκης2017) και *Ο δικός μου παππούς* (Πατάκης 2019).

Είναι γνωστό ότι τα πρόσωπα του άμεσου οικογενειακού περιβάλλοντος είναι αυτά που παίζουν τον καθοριστικό ρόλο στα πρώτα χρόνια της ζωής των παιδιών και είναι αυτά που συμβάλλουν στη διαμόρφωση του χαρακτήρα και της προσωπικότητάς τους σε μεγάλο βαθμό. Έχει λοιπόν πολύ μεγάλη σημασία ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζονται, κυρίως οι γονείς και οι παππούδες, ως μυθοπλαστικά πρόσωπα στο παιδί αναγνώστη, ποιες αξίες εκπροσωπούν, πόσο φιλικοί ή απρόσιτοι είναι, ποια συναισθήματα κυριαρχούν στις σχέσεις τους με τα παιδιά ή τα εγγόνια τους.

η τρυφερή και ανιδιοτελής αυτή σχέση συμβάλλει στην κατανόηση, στην αγάπη και στην εμπιστοσύνη που γεννιέται ανάμεσα στο παιδί και στον ενήλικα.

Ο Μάκης Τσίτας με διαφορετικό κάθε φορά υφολογικό τρόπο, με ανεπιτήδευτο λόγο και με τη συνδρομή ταλαντούχων εικονογράφων προσφέρει στο μικρό παιδί τύπους παππούδων ή γονιών που όχι μόνο θυμίζουν τους δικούς του, αλλά πολλές φορές «υπονομεύοντάς» τους μέσα από το χιούμορ και την ανταλλαγή ρόλων τούς προσδίδει νέα δυναμική. Άλλοτε πάλι η τρυφερή και ανιδιοτελής αυτή σχέση συμβάλλει στην κατανόηση, στην αγάπη και στην εμπιστοσύνη που γεννιέται ανάμεσα στο παιδί και στον ενήλικα.

Όταν και η μαμά δυσκολεύεται να πάει για ύπνο

Στο τελευταίο του βιβλίο **Γιατί δεν κοιμάσαι, μαμά;** σε εικονογράφηση Γιώτας Κοκκόση, ο Μάκης Τσίτας ασχολείται με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί ένας γονιός, στην προκειμένη περίπτωση μια μητέρα να κάνει το παιδί του/της συμμετοχο στα προβλήματα και γενικότερα στη ζωή της οικογένειας στην καθημερινότητά της. Με τη μικρή αυτή εικονογραφημένη ιστορία ο Μάκης Τσίτας αναφέρεται στην αντιμετώπιση της δυσκολίας του μικρού Χάρη να «πάει για ύπνο» και από την άλλη να γνωρίσει ότι η μητέρα του δεν είναι μόνο η διαθέσιμη πάντα γλυκιά μανούλα, αλλά η γυναίκα που έχει ευθύνες και καθήκοντα, πολλές και ποικίλες υποχρεώσεις που την ταράζουν και δεν την αφήνουν να ηρεμήσει, ότι και αυτή, όπως και ο ίδιος, δεν μπορεί να κοιμηθεί. Ο μεταξύ τους διάλογος γραμμένος με απλότητα, αμεσότητα, αυθορμητισμό, χιούμορ ενεργοποιεί τον μικρό αναγνώστη, εμπλέκοντάς τον συναισθηματικά.

Με την τεχνική της αντιστροφής των ρόλων μετά από προτροπή της μητέρας του ο μικρός Χάρης επιχειρεί με παιγνιώδη τρόπο να βοηθήσει τη μαμά του να κοιμηθεί, τραγουδώντας της ένα τραγούδι που μαζί είχαν μάθει. Η ανάκληση τρυφερών σκηνών ανάμεσα σε παιδί και μητέρα καθιστά την αποτελεσματικότητα του ευρήματος πολύ αποδοτική. Φυσικά στο τέλος κοιμάται ο ίδιος.

Ο μικρός Χάρης, μπαίνοντας στο ρόλο του «προστάτη» της μητέρας του, ωριμάζει συναισθηματικά και παράλληλα συνειδητοποιεί το ρόλο του ως ισότιμου μέλους της οικογένειας, γεγονός που τον κάνει συμμετοχο στα προβλήματα της καθημερινότητάς της.

Στην αφήγηση της όλης ιστορίας ιδιαίτερο ρόλο παίζει η εκμετάλλευση του «ποιητικού» διακειμένου, του τραγουδιού, που δρα αποτελεσματικά στην επίτευξη του στόχου του μικρού Χάρη. Ο Ερμής, το σκυλάκι, πρωταγωνιστής στο παιδικό τραγούδι, γίνεται συμμετοχος στην ιστορία μέσω της εικονογράφησης. Νοιάζεται κι αυτός αν θα κοιμηθεί η μαμά του Χάρη ή μαζί με τον Γιώργο του τραγουδιού λιγουρεύονται τα μακαρόνια της μαμάς. Η εικονογράφηση έχει παίξει εδώ ουσιαστικό ρόλο. Εμπλέκει τις δυο ιστορίες, φαντασία και πραγματικότητα, διευρύνει τους μυθοπλαστικούς ήρωες της ιστορίας, προσθέτοντας στους πρωταγωνιστές το σκυλάκι ήδη από το εξώφυλλο, αλλά και τον Γιώργο.

Είναι ένα βιβλίο, ενδιαφέρον και ευχάριστο τόσο για τον μικρό αναγνώστη όσο και για τον ενήλικο συναναγνώστη του.

*Η **ΑΝΤΑ ΚΑΤΣΙΚΗ-ΓΚΙΒΑΛΟΥ** είναι ομότιμη Καθηγήτρια ελληνικής φιλολογίας Ε.Κ.Π.Α.